

zondag 8 september 2019 | 12:30

TivoliVredenburg | Hertz

SUNDAY MORNING DRONES

NEW EUROPEAN ENSEMBLE

PROGRAMMA

Alternatim (2019, 10'00)

Componist Peter Adriaansz (NLD, 1966)

Territories III (2017, 20'00)

Componist Stefan Maier (CAN, 1990) Genomineerd Gaudeamus Award

Lux ex tenebris (2003, 33'00)

Componist José Sánchez-Verdú (ESP, 1968)

UITVOERENDEN

MET DANK AAN

José Sanchez-Verdú - dirigent

New European Ensemble

Aine Lambert - fluit

Lars Wouters den Oudenweijer - klarinet

Ryanne Hofman - basklarinet

Ryan Linham - trompet

Sebastiaan Kemner - trombone

Hanna Shybayeva - piano

Gorka Catediano - slagwerk

Jacob Kellerman - gitaar

Mihkel Kerem - viool 1

Seo Hee Min - viool 2

Emlyn Stam - altviool

Willem Stam - cello

Matthijs Boersma - cello

ALTERNATIM

PETER ADRIAANSZ

Een zin uit de biografie van Peter Adriaansz luidt, zijn "muziek kenmerkt zich door een systematische, op onderzoek gerichte attitude waarin klank, vorm en hoorbare wiskunde tot de voornaamste ingrediënten behoren." De wiskunde achter trillende geluidsgolven staat centraal. Dat levert vaak zeer strakke en kraakheldere muziek op waarin een idee uiteengezet wordt en de tijd krijgt om zich te ontwikkelen, en waar de luisteraar vervolgens langzaam in kan verdwijnen. Het gaat Adriaansz, licht hij toe in de tekst Muziek als Objectieve Waarheid, om luisteren: "Als ik het woord 'luisteren' gebruik bedoel ik dat ook letterlijk: het gebruiken van de oren en niet een of andere ingebouwde grammofoonplaat." Dat luisteren leidt tot een "zoektocht naar de werking en betekenis van muziek" en naar een basis: "datgene waar alle overbodigheid en aangeleerde cultuur uit gestript is."

De zoektocht van Adriaansz naar een bepaalde muzikale essentie komt uit bij "Klank. Het feit dat muziek bestaat bij gratie van trillingen." Hij vond via de microtonaliteit een manier om van klank een componeerbaar element te maken. Door zeer kleine intervallen te gebruiken en de toonafstanden te verkleinen

vergroot hij juist de mogelijkheden van zijn muzikale materiaal: "een eindeloos universum met een eindeloze rijkdom."

Alternatim is geschreven voor "'restrung' gitaar (een gitaar met snaren van verschillende breedte, allen gestemd naar een d) en een ensemble dat alleen maar boventonen speelt," licht Adriaansz toe. De titel is een verwijzing naar 'alternation' of afwisseling, "groepen muzikanten wisselen elkaar af en worden gerecombineerd. Dit stuk is gebaseerd op een ritmisch grid, dat zowel homoritmisch als in verschillende vormen van contrapunt terugkeert. Er zit ook elektronica in *Alternatim*. Een attack van stereo sinustonen die op drie verschillende manieren gevarieerd wordt in het stuk, waardoor er een nieuwe sonische context ontstaat voor de drie delen van het stuk. De drie secties doen min of meer 'hetzelfde' maar in een wisselende context."

A sentence from Peter Adriaansz' biography reads thus: "Music is characterized by a systematic, research-based attitude of which sound, form and audible mathematics are the principal ingredients." The maths behind vibrating sound waves is key. This often produces tight and crystal clear music in which an idea is outlined and is granted the time to develop, and in which the listener can then gradually disappear. For Adriaansz it's all about listening, as he explains

in the tekst "Muziek als Objectieve Waarheid" (*Music as Objective Truth*): "When I use the word 'listen', I also mean it literally: using your ears and not some built-in gramophone record or other." That kind of listening results in a "quest for the function and meaning of music" and for a basis: "something stripped of all superfluousness and learned culture."

Adriaansz' quest for a certain musical essence arrives at "Sound. The fact that music exists thanks to vibrations." By means of microtonality he discovered a way of making sound a composable element. By using really small intervals and diminishing the distance between notes, he enlarges the possibilities of his musical material: "an infinite universe with an infinite wealth."

"Alternatim" is scored for "re-strung guitar (using strings of different widths, all tuned to D) and an ensemble playing only overtones," Adriaansz explains. The title is a reference to 'alternation' or variation, "units of musicians alternating with each other and being re-combined. The piece is based on a continuous rhythmical grid, played both homorhythmically and in various forms of counterpoint. There is also an electronic patch consisting of stereo sine tone attacks which is re-figured and varied three times throughout the work, creating a different sonic context for each of the three sections. The three sections more or less 'do the same thing', but within changing contexts."

TERRITORIES III

STEFAN MAIER

Pianist Glenn Gould (1932-1982) is vooral bekend vanwege zijn opnames van Johann Sebastian Bach en het gebruik van studietechnieken om artistieke controle uit te oefenen op het eindproduct. Maar hij heeft ook experimentele radiodocumentaires gemaakt voor de Canadese radio, waaronder de *Solitude Trilogy*. Een techniek die hij daarvoor gebruikt is 'contrapuntal radio,' waarbij meerdere stemmen tegelijk praten en gecombineerd worden in een soort elektronisch klanklandschap. Een beetje zoals de verschillende stemmen in een fuga van Bach tegelijk klinken en het geheel vormen. De eerste documentaire uit de trilogie, *The Idea of North* (1967), ligt vijftig jaar later aan de basis van Stefan Maier's *Territories III*.

The Idea of North "toont een treinreis van Winnipeg naar Churchill, waarin Gould van coupé naar coupé gaat en interviews afneemt met inwoners van verafgelegen noordelijke buitenposten die op weg zijn naar huis," schrijft Maier. "Het heeft iets voyeuristisch," vervolgt hij, "en tegelijkertijd – gezien Goulds beweging van de concertzaal naar de opnamestudio – stelt het een kunstvorm voor die specifiek is voor de mogelijkheden van nieuwe media: namelijk 'contrapuntal

radio.”

Simpelweg de ontwikkeling van opnamebanden biedt de mogelijkheid om verschillende opnames tegelijk af te spelen, tapes in stukken te knippen, over elkaar heen te leggen en opnieuw te ordenen. Maier neemt de technieken die Gould gebruikt als onderwerp en maakt hem tot protagonist. Hij gebruikt zijn reis als startpunt, “maar niet alles gaat zoals gedacht: het circuit van zijn elektronica raakt in verval. Goulds dictafoon kraakt en sist; de tapespoelen en de kop zijn gemagnetiseerd; zijn radio stemt niet langer goed af, sputtert en zendt fragmentarisch uit. Door het wangedrag van zijn apparaten levert Gould niet meer zijn karakteristieke commentaar. In plaats daarvan probeert hij verwoed de media en de materie onder de knie te krijgen – die zich beiden verzetten tegen zijn muzikale en technische beheersing – terwijl hij steeds verder naar het noorden reist en in ruiger terrein terechtkomt.”

Maar Maier maakt niet stomweg een bewerking van Goulds *The Idea of North, Territories III* is het laatste uit een serie werken, die, zoals hij schrijft, “de onhandelbare bijproducten van het antropoceen in kaart brengen,” het tijdperk waarin de invloed van de mens op het klimaat voelbaar wordt. “We worden er aan herinnerd dat het lichamen zijn

– zowel menselijke als technologische – die deze impact registreren. Hier is het precies het afval van het antropoceen dat het gebruik van Goulds technologieën belemmert: industrieel stof maakt de radiotransistors onbruikbaar; het pianomechaniek is doorgerot; en de treinsporen zijn doorgeroest door onverwachte klimaatveranderingen. *Territories III* vormt een conflict tussen ongelijksoortige materiële krachten, waarin een duidelijk onderscheid tussen natuur en technologie erodeert.”

Pianist Glenn Goulds (1932-1982) primarily known for his recordings of Johann Sebastian Bach and for the use of studio techniques to exercise artistic supervision over the end product. But he also made experimental radio documentaries for Canadian radio, including the "Solitude Trilogy". One technique he used for this is 'contrapuntal radio,' whereby several voices speak simultaneously and are combined in a kind of electronic soundscape. A little like the different voices in a Bach fugue sounding at the same time and forming a whole. Fifty years later, the first documentary of the trilogy, The Idea of North forms the basis of Stefan Maier's "Territories III".

"The Idea of North" (1967) "imagines a journey from Winnipeg to Churchill, wherein Gould, travelling from compartment to compartment, interviews residents of far-flung northerly outposts who are en route home," Maier writes.

"It is on the one hand a voyeuristic inquiry, while at the same time — following Gould's move from the concert hall to the recording studio — it proposes an art form specific to the possibilities afforded by new media, namely the prospect of a 'contrapuntal radio.'"

Quite simply, the development of recording tape offered the possibility of playing back different recordings simultaneously, cutting tapes into pieces, laying them on top of each other and re-arranging them. Maier takes as his subject the techniques used by Gould, and makes him a protagonist. He uses Gould's journey as his starting point, but it does not go as planned: "The circuitry of his electronics have fallen into disrepair. Gould's Dictaphone crackles and hisses; spools of tape and the playhead in his reel-to-reel have become magnetized; his radio no longer tunes accurately, now only capable of sputtering, fragmentary transmissions. Due to the misbehavior of these apparatuses Gould no longer offers his characteristic commentary. Instead, he frantically attempts to domesticate media and matter — both colluding in revolt against his musical and technical mastery — while traveling further and further North into increasingly hostile terrain."

But Maier doesn't merely make an arrangement of Gould's "The Idea of North". "Territories III" is the last of a series of works which, as he writes, "map unruly material byproducts of the Anthropocene," (the era in which the influence of man on the climate becomes tangible.) "We

are reminded that it is bodies — both human and technological — that register the impact of this material force. Here, it is precisely the waste of the Anthropocene that impedes the uses of Gould's technologies: industrial dust has rendered the radio's transistors useless; the key-action mechanisms of the piano are rotted through and the railway tracks have rusted out due to unanticipated changes in atmospheric conditions. territories III stages a conflict between disparate material forces, one in which neat distinctions between nature and technology erode."

LUX EX TENEBRIS (GOYA-ZYKLUS)

JOSÉ SÁNCHEZ-VERDÚ

Op de site van het New European Ensemble staat dat "José Sanchez Verdu in het stuk *Lux ex Tenebris* de interactie en de wisselwerking tussen licht en donker en religie en rede onderzoekt." De titel ontleent Verdu aan een inkttekening van Francisco Goya (1746-1828) van een engel die uit de duisternis verschijnt. De structuur van het stuk is gebaseerd op ander werken van Goya. De etsen die Verdu gebruikt zijn afkomstig uit de series *La Tauromaquia* (stierenvechten), *Los caprichos* (de grillen), *Los desastres de la Guerra* (de gruwelen van de oorlog) en *Los disparates* (de rampen). Gezellig onderwerpen zijn het niet die Goya afbeeldt, vaak is het een kritiek op de kerk, geweld, een aanval op de dwaasheden van het achttiende-eeuwse Spanje, de inquisitie, en de Frans-Spaanse oorlog. Hoewel Goya een aanstelling had als hofschilder, maakte hij de etsen wel maar trok ze vrij snel na publicatie terug, of bracht ze helemaal niet uit, vanwege het politieke klimaat en de inquisitie. *Los desastres de la Guerra* werd pas vijfendertig jaar na zijn dood gepubliceerd. Verdu gebruikt acht etsen uit de vier series en plaatst ze in een nieuwe volgorde die de structuur

levert van het stuk.

Lux ex tenebris ontstaat over een periode van zeven jaar, van 2003 tot en met 2009 en is geschreven voor sologitaar, klarinet, viool, altviool en cello. Het stuk is opgedragen aan en gedeeltelijk geschreven voor gitarist Jürgen Ruck. Drie van de delen, allen afkomstig uit *Los caprichos*, ontstonden als solostukken voor Ruck en zijn ook opgenomen in deze Goya-cyclus. Later voegde Verdu daar een deel voor gitaar en cello aan toe, gebaseerd op de grimmige ets 'Nada' uit *Los desastres de la Guerra*. De resterende vier delen ontleent hij aan *La Tauromaquia* en *Los disparates* en zijn geïnstrumenteerd voor het hele kwintet. Verdu ziet het geheel als acht kamers of altaarstukken. Maar wel zeer verschillende die met elkaar contrasteren. Zowel in de afwisseling van het hele ensemble met de sologitaar maar ook in de stijlen van de delen, het gebruik van ritmes, klankkleuren en harmonieën of in de zeer verschillende en virtuoze technieken van de gitarist.

On the website of the New European Ensemble it says: "In Lux ex Tenebris José Sánchez Verdú examines the interaction and reciprocity between light and dark and religion and reason." Verdú derives the title from an ink drawing by Francisco Goya (1746-1828) of an angel appearing out of the

darkness. The structure of the piece is based on other works by Goya. The etchings used by Verdú come from the series "La Tauromaquia" (Bullfighting), "Los Caprichos" (the Caprices), "Los Desastres de la Guerra" (the Disasters of War) and "Los Disparates" (the Follies).

The subjects portrayed by Goya could not be described as 'convivial'. They are often a criticism of the church and of violence, and an attack on the follies of 18th-century Spain, the Inquisition, and the Franco-Spanish War. Although Goya was appointed court painter, he made the etchings but withdrew them fairly soon after publication, or did not release them at all, due to the political climate and the Inquisition. "Los Desastres de la Guerra" was not published until thirty-five years after his death. Verdú uses eight etchings from the four series and places them in a new order that provides the structure of the piece.

Lux ex Tenebris was seven years in the making, from 2003 to 2009, and is written for solo guitar, clarinet, violin, viola and cello. The piece is dedicated to and partly written for guitarist Jürgen Ruck. Three of the parts, all from "Los Caprichos", were created as solo pieces for Ruck and are also included in this Goya cycle. Later on Verdú added a part for guitar and cello to the cycle, based on the grim etching "Nada" (Nothing) from "Los Desastres de la Guerra". The remaining four parts are taken from *La Tauromaquia* and *Los Disparates* and are instrumented for the entire quintet.

Verdú regards the whole as eight rooms or altarpieces, but very differing ones that contrast with each other. This contrast is found in the alternation of the entire ensemble with the solo guitar, but also in the styles of the parts, the use of rhythms, timbres and harmonies, and in the very different and virtuoso techniques of the guitarist.

GAUDEAMUS AWARD

Na het slotconcert van het festival wordt de Gaudeamus Award 2019 uitgereikt aan een van de vijf genomineerde componisten. Juryleden Clara Iannotta, Gerhard Stäbler en Yannis Kyriakides selecteerden uit 285 scores uit 33 verschillende landen vijf jonge muzikpioniers: Remy Siu, Nicholas Morrish, Stefan Maier, Kelley Sheehan en Scott Rubin.

De Gaudeamus Award is een stimuleringsprijs voor jong talent en een opdracht om een nieuw stuk te maken voor Gaudeamus Muziekweek 2020.

After the festival's final concert, the Gaudeamus Award 2019 will be presented to one of the five nominated composers. Jury members Clara Iannotta, Gerhard Stäbler and Yannis Kyriakides selected out of 285 scores from 33 different countries five young music pioneers: Remy Siu, Nicholas Morrish, Stefan Maier, Kelley Sheehan and Scott Rubin.

The Gaudeamus Award is an incentive prize for young talent and a commission to create a new piece for Gaudeamus Muziekweek 2020.

GAUDEAMUS AGENDA

10 oktober 2019 | TivoliVredenburg
**Club Fluxus: The Chronometer's
Orchestra ft. Matangi Quartet**

26 oktober 2019 | Nicolaikerk
Jacob Lekkerkerker: Cathedral Mobile

31 oktober 2019 | Kunstruimte Kuub
Germaine Sijstermans

7, 8, 9 en 10 en november 2019 | diverse
locaties
Gaudeamus @Le Guess Who?

14 november 2019 | TivoliVredenburg
Club Fluxus: Perforator

28 november 2019 | Kunstruimte Kuub
Vincent van Amsterdam

16 januari 2020 | TivoliVredenburg
Club Fluxus: But What About

6 februari 2020 | TivoliVredenburg
**Club Fluxus: Amstel Quartet & Keuris
Quartet**

21 februari 2020 | Kunstruimte Kuub
Alistair Sung

5 maart 2020 | TivoliVredenburg
**Club Fluxus: Maya Fridman & Diamanda
Dramm**

9 april 2020 | TivoliVredenburg
Club Fluxus: Oerknal

IN 2020 KLINKEN WE OP 75 JAAR MUZIEKPIONIERS!

En dat gaan we groots vieren. Meer weten over onze toekomstplannen? Ga naar gaudeamus75.nl

IN 2020 WE CELEBRATE 75 YEARS OF MUSIC PIONEERS!

*And this will be celebrated in grand fashion.
Curious about our plans for the future? Please visit gaudeamus75.nl*